

SCIENTIFIC PROGRESS: INNOVATIONS, ACHIEVEMENTS AND PROSPECTS

Proceedings of I International Scientific and Practical Conference

Munich, Germany

9-11 October 2022

Munich, Germany

2022

UDC 001.1

The 1st International scientific and practical conference “Scientific progress: innovations, achievements and prospects” (October 9-11, 2022) MDPC Publishing, Munich, Germany. 2022. 559 p.

ISBN 978-3-954753-04-8

The recommended citation for this publication is:

Ivanov I. Analysis of the phaunistic composition of Ukraine // Scientific progress: innovations, achievements and prospects. Proceedings of the 1st International scientific and practical conference. MDPC Publishing. Munich, Germany. 2022. Pp. 21-27. URL: <https://sci-conf.com.ua/i-mizhnarodna-naukovo-praktichna-konferentsiya-scientific-progress-innovations-achievements-and-prospects-9-11-10-2022-myunhen-nimechchina-arhiv/>.

Editor

Komarytsky M.L.

Ph.D. in Economics, Associate Professor

Collection of scientific articles published is the scientific and practical publication, which contains scientific articles of students, graduate students, Candidates and Doctors of Sciences, research workers and practitioners from Europe, Ukraine, Russia and from neighbouring countries and beyond. The articles contain the study, reflecting the processes and changes in the structure of modern science. The collection of scientific articles is for students, postgraduate students, doctoral candidates, teachers, researchers, practitioners and people interested in the trends of modern science development.

e-mail: munich@sci-conf.com.ua

homepage: <https://sci-conf.com.ua>

©2022 Scientific Publishing Center “Sci-conf.com.ua” ®

©2022 MDPC Publishing ®

©2022 Authors of the articles

61. **Коваленко О. І.** 312
ЕМОЦІЙНА ЗАЛЕЖНІСТЬ ОСОБИСТОСТІ ЯК ПРОБЛЕМА
СУЧАСНОЇ ПСИХОЛОГІЇ
62. **Малихіна С., Пріснякова Л. М.** 317
ОСОБЛИВОСТІ РОЛЬОВИХ СПОДІВАНЬ ТА ВИМОГ У ШЛЮБИ
В ЗАЛЕЖНОСТІ ВІД СТАЖУ СІМЕЙНОГО ЖИТТЯ
63. **Пріснякова Л. М., Недбайло М.** 322
ДОСЛІДЖЕННЯ ПСИХОЛОГІЧНОЇ АТМОСФЕРИ СУЧАСНОЇ
УКРАЇНСЬКОЇ СІМ'Ї І СІМЕЙНИХ ВІДНОСИН
64. **Ткачук Т. Л., Каримова Х. К.** 327
ОСОБЕННОСТИ ПСИХИЧЕСКОГО СОСТОЯНИЯ ВЗРОСЛЫХ,
ПЕРЕЖИВАЮЩИХ УТРАТУ

SOCIOLOGICAL SCIENCES

65. **Тагієва Гюльнара Адиль кызы** 331
ГОСУДАРСТВЕННАЯ ПОЛИТИКА АЗЕРБАЙДЖАНА В
ОБЛАСТИ КУЛЬТУРЫ И ИСКУССТВА

JOURNALISM

66. **Бездіжа А. А., Трофимчук Н. Є.** 334
КОНЦЕПЦІЯ ДІЯЛЬНОСТІ ВИДАВНИЦТВА «ШКОЛА»
67. **Вишневська Г. Б., Буда О. В.** 339
СУЧАСНІ ХРИСТІЯНСЬКІ ПЕРІОДИЧНІ ВИДАННЯ ДЛЯ
ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ТА МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ
68. **Кирилова О. В., Захаріна К. В.** 345
ІНФОРМАЦІЙНИЙ ПРОСТІР У СИСТЕМІ ГІБРИДНОЇ ВІЙНИ

ART

69. **Мигович М. С.** 349
АНАЛІТИКА ВОКАЛЬНИХ ТЕХНІК БЕЛТІНГ, ТВАНГ, ГРОУЛ,
ШТРОБАС ТА ПРИЙОМИ ЇХ ВИКОРИСТАННЯ
70. **Одаренко О. Є.** 356
ОСОБЛИВОСТІ ВІДОБРАЖЕННЯ БАЛЕТМЕЙСТЕРАМИ ТЕМИ
ПРОБУДЖЕННЯ СВІДОМОСТІ ЛЮДИНИ В
ХОРЕОГРАФІЧНОМУ МИСТЕЦТВІ
71. **Паньок Т. В., Олефір Ю. В.** 362
ОСОБЛИВОСТІ СПРИЙНЯТТЯ КОЛЬОРУ В ЖИВОПИСІ
72. **Полюга В. В.** 368
ФЕНОМЕНОЛОГІЯ МУЗИЧНОГО ОБРАЗУ ТА ОСНОВИ
МУЗИЧНОГО СПРИЙМАННЯ
73. **Сергієнко С. Б.** 377
ВИРАЖАЛЬНІСТЬ ПРИМІТИВІЗМУ ЯК ХУДОЖНЬО-
СТИЛІСТИЧНОГО ПРИЙОМУ ТРАКТУВАННЯ
ЗОБРАЖУВАНОВОГО: АСПЕКТИ ІНТЕГРОВАНОСТІ З
ДЕКОРАТИВНИМ МАЛЯРСТВОМ

ОСОБЛИВОСТІ СПРИЙНЯТТЯ КОЛЬОРУ В ЖИВОПИСІ

Паньок Тетяна Володимирівна

кандидат мистецтвознавства,

доктор педагогічних наук,

Олефір Юлія Вікторівна

здобувач другого (магістерського) рівня

Харківський національний педагогічний університет

імені Г. С. Сковороди, Україна

Анотація. У статті висвітлюються проблеми інтерпретації смислів та засобів авторського художнього задуму та їх втілення у мистецькому творі; Аналізується проблема передачі настрою за допомогою кольорової гармонії. Наголошено, що колір є основним елементом образотворчого мистецтва, який бере участь у всіх найважливіших етапах художньої діяльності. Кольорові відношення це сильний засіб впливу на людину, сприймається індивідуально і специфічно для кожної особистості, але має загальні закономірності.

Ключові слова: живопис, колірна гармонія, образотворче мистецтво, колорит, художник.

Вступ. Будь-який живопис – це творчий акт, світ ілюзій, фантазій, переданий у площині картини. Але, крім фантазії, глядачів приваблює кольорова гама, що діє на наші емоційні почуття. Погодимось з істиною, що мистецтво виховує глядачів, їх смак, а також висуває певні вимоги до художника. Адже вплив мистецтва на людину - це допомога людині висловлювати почуття і подивитися на світ із різних точок зору.

Наприклад, знання законів композиції, кольорова організація полотна, технологічні прийоми живопису, високий культурно-мистецький рівень тощо є ознакою професійності митця.

Мета роботи - розкрити теоретичні засади формування колористичного бачення, закономірності та особливості сприйняття кольору в процесі

створення художнього образу в живопису.

Матеріали та методи. Великий внесок у теоретичний і практичний розвиток кольору як науки внесли відомі вчені, як: І. Гете, Й. Іттен, В. Кандинський, К. Малевич, І. Ньютон, Ф. Рунге, П. Флоренський та багато інших. У роботах цих авторів досліджувалась взаємодія тонових і колірних контрастів, проблеми відтворення колірного ритму, як одного з основних елементів колористичного бачення. Цікавими, але, нажаль, не чисельними, є українські дослідження, такі як праці Т. Висікайло, Д. Чауса, А. Носенко та ін.

Визначальними методологічними складовими дослідження стали принцип системності, теорія наукового пізнання, культурологічний підхід які уможливили визначення закономірностей сприйняття кольору у живописі та дали можливість осмислити теорію і практику живопису в культурологічно-мистецькому контексті.

Результати та обговорення. Аналіз наукових праць свідчать про те, що підбираючи фарби, комбінуючи їх, художник створює ілюзію реального світу який приваблює глядача. Зазначимо, що вплив кольору індивідуальний і специфічний для кожної людини, але загальні закономірності допомагають художникам свідомо використовувати колір і це є особливість образотворчого процесу.

Відображення предмета в живописі ґрунтується насамперед на законах оптики, фізики, на зорових відчуттях і сприйняттях, які у свою чергу виникають шляхом впливу електромагнітних хвиль на світловий рецептор ока. Освітленість предметного світу дає можливість відчувати та сприймати колір, обсяг, величину предметів, їхнє становище у просторі та багато іншого. Тож, зорові відчуття грають особливу роль у пізнанні світу, надаючи справжнє сприйняття предметів. Зорове відчуття мають властивості, такі як: чистота тону, насиченість, яскравість, форма колірної плями, матеріал та фактура. Проте світло може викликати і синестезію: відчуття чуттєвого переживання (наприклад, свіжості, аромату тощо).

Уміння бачити – це вміння дати потрібну оцінку якостям закладених у

натурі. Сприйняття тонових і кольорових відношень і сприйняття сутності цих відношень у художньому творі може забезпечити реалістичну передачу предмета чи явища природи.

З часів античності існувало вчення про колірну гармонію. Ознакою гармонії є її ясність, очевидність законів побудови, простота та логічність. Колір здатний закономірно висловлювати емоційне і особистісно-сміслові ставлення суб'єкта до чогось значимого і до самого себе. Саме через колір відбувається візуалізація емоційного стану.

Свою думку про роль кольору у живопису висловлює Т. Висікайло, яка зазначає що колір, взятий сам по собі як фарба, нічого не може зображувати в порівнянні з іншими виразними засобами – лінією та світлотінню [1, с. 169]. Адже лінія передає контури предмета, світлотінь – контур і об'ємну форму, а застосування кольору дозволяє відтворити глибину простору.

Д. Чаус зауважує, що кольоровий пошук дозволяє визначити колорит картини, розбити композицію на великі кольорові відносини. Від кольору «залежить просторовість зображення, послідовність сприйняття, впізнання предмета, а в підсумку — образно-змістовна цінність добутку... Колірна композиція вимагає і відповідної ритмічної організації кольорових плям на площині. Безсистемне накопичення великого числа фарб, навіть з урахуванням їх взаємододатковості, створює строкатість і утрудняє сприйняття художнього твору» [4, с. 17–18].

Таким чином, образотворчу функцію має не сам колір, а пляма фарби, перероблена художником у тон, що виражає фактуру, вагу та положення у просторі будь-якого предмета.

Спираючись на думку дослідників живопису визначаємо, що художник у своєму прагненні домогтися зорової достовірності не повинен механічно копіювати зовнішні риси зображуваних об'єктів, тому що кожен об'єкт має багато зовнішніх ознак і властивостей, які сприймаються по-різному. Необхідно відібрати та виділяти головне, те, що характеризує колористичний стан зображуваного об'єкту для досягнення необхідного враження.

Фарби в картині не самі по собі, а через зображення характерних рис, надають відповідний емоційний вплив об'єкту. Колорит у живопису – результат правдивого відображення реальності форми і кольору та у будь-якому живописному творі повинні взаємодіяти синхронно» [4, с. 19].

Отже, головне завдання живопису полягає у виявленні тонального співвідношення локальних кольорів об'єкту чи окремих частин і згуртуванню їх на площині в єдине ціле [2, с. 232].

О. Смичковська у своїй статті «Колір як основа психологічного сприйняття живопису» висловлює деякі міркування про роль кольору у картині та зазначає, що колір – один із головних засобів виразності в живописі. Різноманітна функція кольору – ознака, що характеризує особливості системи засобів вираження. Колір грає дві ролі: формальну і змістовну та має найбільшу силу емоційного впливу, і навіть може створювати в глядача певний емоційний стан [3, с. 159].

Проблема теорії кольору у живопису у різні часи вирішувалося по-різному: 1) переважання форми над кольором, 2) переважання кольору над формою, 3) рівноваги кольору і форми. Тип відносин у практиці живопису залежав від різних причин. Але головну роль у моделюванні форми виконує не колір як такий, а світлотінь, тому що властивості кольору залежать від лінійної форми [1, с. 45].

Погодимося з твердженням, що у кожному живописному творі колір виконує декоративну роль, завдяки якій досягається гармонія колірних плям.

Якість колірної гармонії визначається не тільки колірною плямою, а й світлотою, насиченістю, масштабом та ритмом колірних плям.

Чинники, що визначають колірну гармонію:

1. сполучення за колірним тоном;
2. поєднання за світлом і насиченістю;
3. кількісні відносини колірних плям;
4. ритм колірних плям;
5. масштаб колірних плям;

б. форма колірних плям [1, с. 46].

Існують наступні психологічні характеристики кольору:

- за фізичними аналогіями (теплі–холодні, легкі–важкі тощо);

- за впливом на нервову систему (бадьорі–втомлюючи, заспокійливі–збуджуючі);

- за емоційним настроєм (веселі–сумні, спокійні–неспокійні) [3, с. 160].

Так само колір може сприйматися людиною по-різному залежно від багатьох факторів: історичного контексту, розташування колірної плями, від налаштованості та культурного рівня глядачів тощо.

У колірних поєднаннях виникають як у музиці – плавні переходи та стрибки, що називаються ритмом. В історії мистецтва багато живописців які гостро відчували кольоро-музичні відносини. Серед таких художників можна назвати О. Богомазова, С. Васильківського, І. Труша, В. Кандинського, Д. Уїтлера, М. Чюрльоніса та багатьох інших.

Якість колірних асоціацій, а також естетична оцінка кольорів залежать як від об'єктивних властивостей самих кольорів, так і від властивостей суб'єкта, якій сприймає.

Таким чином, сприйняття кольору – складний процес, що складається з відчуття та сприйняття і відноситься до емоційних та естетичних сфер.

Колір багатий на асоціації. Наприклад: помаранчевий – веселий, зелений – спокійний, синій – мирний тощо.

Основними образотворчими якостями кольору є краса, образотворчість, виразність. Краса кольору – необов'язкова умова колориту картини, а образотворчість кольору – обов'язкова умова. Краса колірних поєднань та образотворча сила кольору існує в мистецтві заради вираження почуттів та ідей людини. Крім того, кольорам властива певна виразність, яка становить головну, внутрішню основу колориту картини і пов'язана з емоційним досвідом людей. Колірне рішення в композиції грає роль при виділенні смислового центру та підкресленні контрасту, при побудові ближніх і дальніх планів, при об'єднанні всіх складових композицій єдиним колоритом.

Виділення композиційного центру кольором має поєднуватися зі змістом. Гармонія кольору визначається наявністю таких якостей як пропорція, рівновага, співзвучність. Саме це допомагає просторовому мисленню, яке «відіграє визначну роль у механізмі мислення, працювати з почуттєвими образами та уявленнями про ці образи...» [5, с. 146].

Висновки. Таким чином, виходячи з аналізу літературних джерел робимо висновки, що гармонія та краса у картині визначається колоритом як результат пізнання художником існуючого колірною багатства.

Поряд з архітектурою, скульптурою та графікою живопис займає своє місце у просторових видах мистецтва та допомагає людині висловлювати свої почуття. Досягається це за допомогою змішування фарб на палітрі та складання потрібних відтінків та тонів. Адже основний виразний засіб живопису – колір. Саме колір впливає на глядача та посилює емоційну складову твору.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ:

1. Висікайло Т. В. Використання роботи над пейзажем у процесі формування просторового мислення студентів середніх художньо-освітніх закладів. Збірник наукових праць «Педагогіка та психологія». Харків, 2015. Вип. 49. С. 165–173.
2. Паньок Т. В. Розвиток вищої художньо-педагогічної освіти в Україні у ХХ столітті. Харків : Оперативна поліграфія ФОб Здоровий Я. А., 2016. 626 с.
3. Смычковская О. М. Цвет как основа психологического восприятия живописи. *Наука і освіта*, 2015. (8). С. 157–163.
4. Теорія і практика образотворчого мистецтва (для студентів III курсу спеціальності 014 – середня освіта «Образотворче мистецтво»); за заг. ред. Т. Паньок. Харків : ХНПУ імені Г. С. Сковороди, 2020. 98 с.
5. Штикало Т. С. Формування просторового мислення. *Науковий вісник Чернівецького університету. Педагогіка та психологія*, 2003. (184). Чернівці: «Рута», С. 145–149